

Artikel 12: Zeggenschap en eigen regie

Het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap is inmiddels bijna een jaar van kracht in Nederland. Het verdrag verplicht de overheid en de samenleving ervoor te zorgen dat mensen met een beperking vanzelfsprekend mee kunnen doen in de samenleving. Net zoals ieder ander mens. Het verdrag roept op tot gelijkwaardigheid en non-discriminatie, maar ook tot respect, het vieren van diversiteit en het op alle terreinen betrekken van ervaringsdeskundigen. Verder roept het verdrag in artikel 8 iedereen op tot het bevorderen van het bewustzijn over de inhoud van het VN-verdrag, zodat de rechten van mensen met een beperking geëerbiedigd en waargemaakt worden.

In deze blog staat een heel belangrijk artikel centraal: artikel 12 over gelijkheid voor de wet. Dit artikel zegt dat mensen met beperkingen net zo behandeld moeten worden als mensen zonder beperkingen. De wet mag in principe dus geen uitzonderingen maken. In het uitzonderlijke geval dat dat wel nodig is, moet de zeggenschap van mensen zo goed mogelijk gewaarborgd worden. Dit artikel gaat dus eigenlijk over jouw recht om zelf beslissingen te nemen: eigen regie en zeggenschap.

Niet gediscrimineerd worden

Een van de belangrijkste kernrechten in het VN-verdrag is het recht om niet gediscrimineerd te worden. Art. 4 zegt bij de algemene verplichtingen: de overheid moet ervoor zorgen dat mensen met een beperking op geen enkele manier gediscrimineerd worden. Dit kernrecht komt eigenlijk in heel veel artikelen terug, zoals artikel 5 over gelijkheid en non-discriminatie, artikel 10 recht op leven of artikel 19 zelfstandig wonen. Ook artikel 12 is er een uitwerking van.

Inhoud artikel 12

Artikel 12 garandeert dat mensen met een beperking voor de wet gelijk zijn aan mensen zonder beperking. Dat betekent dat mensen met een beperking overal als volwaardig persoon erkend en behandeld moeten worden. Zodat ze op voet van gelijkheid hun leven kunnen inrichten. Maar ook zelf keuzes kunnen maken over hoe en waar ze willen wonen, werken en leren. Met wie ze willen omgaan, waar ze hun geld aan uit willen geven of welke talenten ze willen ontwikkelen. Daarvoor is het nodig dat mensen met een beperking toegang krijgen tot de juiste ondersteuning en informatie om zo hun leven zelfstandig in te kunnen richten. Hierbij moeten ze zo veel mogelijk zelf de touwtjes in handen kunnen hebben en houden.

Handelingsbekwaam

Soms kunnen mensen helemaal niet, of slechts deels, zelf beslissingen nemen. Voor dit soort situaties bestaan er oplossingen zoals voogdij, bewindvoering, mentorschap of ondercuratelestelling. Volgens het VN-verdrag moet de overheid dit soort oplossingen zo regelen dat wat iemand met een beperking wil en waar hij recht op heeft zo goed mogelijk gerespecteerd wordt. Er mag geen sprake zijn van tegengestelde belangen. Daarnaast moet de oplossing die gekozen wordt, zo kort mogelijk duren. Ook moet voorkomen worden dat er misbruik van wordt gemaakt. Er moet regelmatig worden beoordeeld of de oplossing nog passend is voor deze persoon. De persoon met een beperking moet zo goed mogelijk ondersteund worden bij het nemen van zijn beslissingen. Kortom: er moet alles aan gedaan worden om mensen optimale zeggenschap en regie te laten hebben over hun eigen leven.

Financiën

Dit geldt ook voor het zelf kunnen regelen van je financiële zaken. Maar dat niet alleen. Volgens het VN-verdrag moet ook de toegang tot bijvoorbeeld een lening bij de bank, een hypotheek of het afsluiten van een verzekering goed geregeld zijn voor mensen met een beperking. Ook hier komt het niet-discrimineren weer om de hoek kijken.

Wet gelijke behandeling.

Sinds 2003 bestaat in Nederland de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ). Deze wet beschermt tegen discriminatie en sluit dus aan bij het kernrecht op non-discriminatie. Dankzij deze wet kunnen mensen met een (langdurige) beperking beter voor zichzelf opkomen en dus beter meedoen. De wet geldt jammer genoeg niet altijd. Wel wordt de wet steeds verder uitgebreid. Eerst was de wet alleen van toepassing op bijvoorbeeld werk, openbaar vervoer en wonen. Maar sinds de ratificatie van het VN-verdrag geldt de wet gelijke behandeling ook voor goederen en diensten zoals cultuurinstellingen en sportverenigingen. Dat betekent dat ook leveranciers van goederen en diensten rekening moeten houden met mensen met een beperking of een chronische ziekte en dat zij hen niet mogen discrimineren.

Wil je meer weten over dit belangrijke artikel? Bekijk dan de onderstaande links.

Heleen Hartholt

- [Ieder\(in\): Filmpje Gewoon gelijk](#)
- [Aanvulling op artikel 12 door VN-comité \(Engels\)](#)
- [Rijksoverheid: Curatele, bewindvoering en mentorschap](#)